

Ahdistusta ahdistuksesta?

- psykologisen joustavuuden taidot työntekijän tukena

Skoopin syyskoulutus 6.10.2020
Anna Malmberg-Virta

Ahdistusta ahdistuksesta?

Luonnollinen stressi

- Stressi on luonnollinen ja tarkoituksenmukainen tapamme reagoida ylikuormitukseen
- Sopivina annoksina stressiä lisää suorituskykyä: valppautta, vireyttä, keskittymiskykyä, voimaa, nopeutta ja motivaatiota.
- Hälytysjärjestelmämme ei pysty erottelamaan, onko uhka todellinen vai kuviteltu
  - Havainto vai tulkinta?
  - Huomaanko ajatuksen puuttuvan peliin?

Kamppailustressi

- Oman reagoitavan määrittelyä ongelmalliseksi (mikä minussa on vikana kun...?)
  - vaikeiden tilanteiden välttelyä
  - ajatusten torjumista
  - tunteiden tukahduttamista
  - itsen etäännyttämistä (muu toiminta, päihtet...)
  - Itsen analysoimista

= Lapiointia kuopassa?

Tuska x torjunta
= kärsimys?

Kognitiivinen stressinhallinnan malli

Sisäiset säännöt

Käyttäytyminen

Olosuhteet

Psykologisen joustavuuden taidot

Kohti
viisaampaa
strategiaa...

Läsnäoleva havainnointi

- Pysähdyn tähän hetkeen. Etsin itselleni tilaa havainnoida asioita aisteillani.
- Etsin tutkivaa, ymmärtävää, hyväksyvää asennetta suhteessa itseeni:

Mitä huomaan itsessäni tapahtuvan?

- Mitä huomaan mieleni tarinoivan?
- Miten huomaan reagoivani?
  - tunteet
  - kehotuntemukset, asento
  - toimintayllykkeet

Mieli stressiä
boostaamassa?

Tunnistanko, miten
minun mieleni tuottaa
tai voimistaa stressiä?

Esimerkkinä itseä koskevat ajatukset

Mikä toimii, mikä ei?

Itsekriittinen ajattelu

- Halu tuomita ja rangaista
- Rankaisee menneistä virheistä
- Suuttumusta, turhautumista, halveksuntaa ja pettymystä
- Huomio on minässä kokonaisuutena
- *Rikkomuksesta seuraa :*
  - häpeää, välttelyä, pelkoa
  - toivottomuutta, mielialan laskua
  - aggressiivisuutta

Myötätuntoinen ajattelu

- Halu parantaa omaa toimintaansa
- Painottaa kasvua ja kehittymistä
- Rohkaisua, kannustusta ja ystävällisyyttä
- Huomio on minän ominaispiirteissä ja ominaisuuksissa
- *Rikkomuksesta seuraa :*
  - syyllisyydentunnetta asiaan paneutumista
  - surua, katumusta
  - asian korjaaminen

Lupa valita

Minulla on kaikki tekijänoikeudet
ajatuksiini:

Voin arvioida, mitä tämän ajatuksen
"ostamisesta" seuraa

...lyhyellä tähtäimellä?

...pitkällä tähtäimellä?

Entä millaisia seurauksia on sillä, jos en
usko ajatukseen?

Miten siis haluan toimia?

Välttelystä itsen kohtaamiseen

- Mitä oikeastaan tunnen?
  - Tunteen nimeäminen?
- Miten kehoni reagoi siihen?
  - Missä tuntuu, mitä ja miten?
- Kuinka voimakkaasti tunnen?
  - 0 – 100%?
- Miten tunnetermostaattini on kalibroitu?
  - onko tunteen voimakkuus suhteessa uhkatekiköihin, vai saako se tehoja aiemmin koetusta?

Välttelystä itsen kohtaamiseen

- Mitä tämä tunne tahtoo minulle kertoa?
- Mitä eniten tarvitsisin?
  - Sekavuus – selkeys
  - Pelko – turva?
  - Viha – rajat?
  - Häpeä – armollisuus?
  - ...
- Kertooko tunne jotain arvoistani – siitä mikä minulle on tärkeää?

Kohti joustavaa
toimintaa

Arvioituani voin itse päättää:
...toiminko tunteen ohjaamana

vai

...toiminko tunnetta vastaan –
tunteen kanssa?

MINÄ PÄÄTÄN

Psykologisen joustavuuden nelikenttä

<p>Jos tottelen sisäisiä tuntemuksiini, ... mitä saatan silloin tehdä? * ... mitä saatan siitä ajatella? *</p>	<p>Millaisina konkreettisina tekoina se voisi tässä tilanteessa näkyä? * *</p>
Pois	Kohti
<p>Mitä epämiellyttäviä ajatuksia/ tunteita/ tuntemuksia tässä tilanteissa saattaisi herätä? * *</p>	<p>Millainen ihminen (työntekijä?) haluan olla? * * *</p>

Mikä silloin auttaisi
minua?

Psykologisen joustavuuden taidot

- soveltamista asiakastyöhön?

Läsnäoleva, hyväksyvä kohtaaminen asiakastyössä

"Ihminen astuu sisään toisen ihmisen puutarhaan ja kävelee sen poikki

...tallomatta yhtään kukkaa,

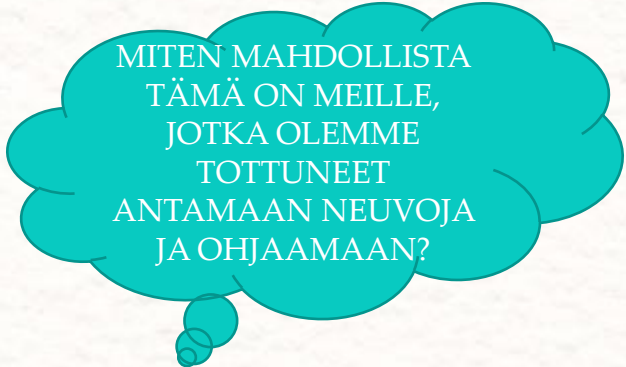
...syyttämättä ketään rikkaruohojen läsnäolosta,

...arvostaen suuresti kaikkea sitä aikaa, tuskaa ja kasvamista, jota vaadittiin että puutarhasta tulisi sellainen kuin se on."

D. Richo – Viisi asiaa joita en voi muuttaa

TAVOITTEENA

- Asiakkaan kokemus, että hän on hyväksytty kaikkine puolineen (häpeästä vapautuminen muutoksen edellytyksenä)
- Luottamuksen rakentuminen
- Avaa työntekijälle mahdollisuutta nähdä kokonaisempaa kuvaa

MITEN MAHDOLLISTA
TÄMÄ ON MEILLE,
JOTKA OLEMME
TOTTUNEET
ANTAMAAN NEUVOJA
JA OHJAAMAAN?

Ei-tietämisen positio

Ajattelu jostakin

(aboutness thinking)

Etäisyys säilyy

Suurempi vastuu "auttaa"

Työntekijä etuoikeutettu
asema tietoon ja valtaan

Työntekijä päättää merkityksistä

Didaktista, strategista, ohjaavaa

Kontrolli

Hoitaa

Yhdessäajattelu

(withness thinking)

Läheisyys kasvaa

Jaettu vastuu lopputuloksesta

Työntekijällä ja asiakkaalla
tasavertainen oikeus tietoon ja
valtaan

Merkitykset neuvotellaan yhdessä

Keskustelullista, generatiivista

Ennustamattomuus

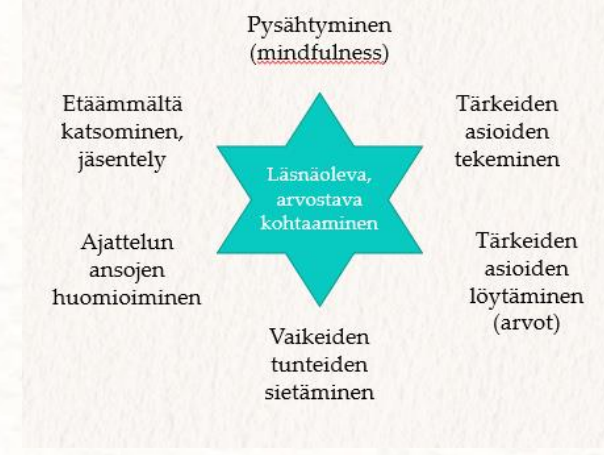
Välittää

Tapio Malinen (www.tathata.fi):
Terapian tekeminen terapeutin hyvinvoinnin
lähteenä, Perheterapia 1/2008

Lisää tietoa?

- Harris, R. suom. Pietikäinen, A (2013). Onnellisuusansa - elinvoimaa hyväksymisen ja omistautumisen avulla. Duodecim. ISBN: 978-951-656-470-1
- Hayes, Steven C., Smith, Spencer (2013). Vapaudu mielesi vallasta ja ala elää. Tampere: SKT. ISBN: 9789525157123
- Kangasniemi, A (2017). Tavoitteesta tavaksi: tietoisesti kohti terveyttä ja hyvinvointia. Kirjapaja.
- Lappalainen, R., Lehtonen, T. & Hayes, S.C. (2013). Hyväksymis- ja omistautumisterapia käytännön terapiatyössä. Tampere: SKT. ISBN: 9789525157161
- Lappalainen, R. Lappalainen, P., & Granlund, A (2014). Hyvää elämää & tietoista painonhallintaa – Tietoisuustaidot ja joustavuus muutosten tukena. Työkirja. Tampere: SKT
- Lappalainen, R. Lappalainen, P. (2010). Painon ja mielen psykologiaa – Hyväksymis- ja omistautumisterapia & kognitiivinen käyttäytymisterapia painonhallinnassa –Ohjaajan opas. Tampere: SKT
- Pietikäinen, A. (2014). Joustava mieli tukena elämäkriiseissä. Duodecim.
- Pietikäinen, A. (2014). Kohti arvoistasi - suuntaa mielekkäisiin muutoksiin. Duodecim.
- Pietikäinen, A. (2011). Joustava mieli parisuhteessa. Duodecim.
- Pietikäinen, A. (2009). Joustava mieli. Duodecim. ISBN: 9789516563612
- Piironen, T-M. (2010). Jälleen ehyeksi, jälleen - kohti täysipainoista elämää traumaattisten kokemusten jälkeen. Hyvinvointi Sirius. ISBN-13 9789526741307
- Tirsch, D., Schoendorff, B. & Silberstein, L.R., suom. Hartikainen (2016). Myötätunnon tiede: Psykologisen joustavuuden kehittäminen. Viisas Elämä. ISBN 9789522605122

[Mielenterveystalon ammattilaisosio](#)

[Mielenterveystalon omahoito-osio](#)

[Headsted](#)

[Oivamieli](#)

[Magis mobiilipeli lapsille](#)

[Arto Pietikäisen Youtube –kanava](#)

[Russ Harrisin Youtube –kanava](#)

[Joustava mieli -akatemia \(Facebook\)](#)

Sovelluksia työn tueksi

Palauttavat kokemukset - DRAMMA

1. Irrottautuminen
2. Rentoutuminen
3. Autonomia – omaehtoisuus
4. Taidon kehittäminen
5. Merkityksellisyys
6. Yhteenkuuluvuus

- KIITOS -